

NEMIS TILI DARSIDA O'QUVCHILARNING NUTQINI O'STIRISH

Vokhidov Nodir Bohodirovich

Fremdsprache, Germanistik

Der Student der Gruppe 312

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tili darslarida, jumladan, nemis tilini o'qitishda o'quvchilarni lug'at boyligini oshirishda tarqatma materiallar sxema va o'ynlardan foydalanish haqida fikr boradi hamda bu boradagi ba'zi metodik tavsiyalar berilib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Nutq madaniyati, ma'naviy meroslar, fonetika, morfologiya, lug'at ustida ishlash, savodxonlikni kengaytirish, nutq boyligi, bilim, ko'nikma.

Butun dunyoda xalq xo'jaligi sohasida amalga oshirilayotgan bunyodkorlik ishlari yirik loyihalar ijrosi kompyuter orqali amalga oshirilmoqda.

Insoniylikni belgilovchi eng muhim omillardan biri – ma'naviyat, biri – ma'rifat.

Hazrati Gyote ta'biri bilan aytganda “Bilib ol va egalik qil” oqilona qoida lekin “birlashtir va yo'naltir” undandan ham yaxshi.”

Ayni damda xalq pedagogikasi oldida dolzarb masala hisoblangan o'quvchilarning ma'naviyat va ma'rifatini rivojlantirish pedagoglarning oldidagi katta muammolardan biri turibdi. Bu muammoni hal etishda eng rivojlangan davlatlar ham o'zlarining qilmog'ida. Xo'sh bu muammo bu dunyoda mavjud ekan biz qanday yo'l tutishimiz kerak?

Buyuk pedagoglar shifo topishda turli metod – uslublardan foydalanmoqdalar. Buning uchun ajdodlarimizdan bizga qolgan ma'naviy meroslarimiz bor. Endi faqat uni yoshlar ongiga ta'sirchan vositalar bilan etkazishimiz dardkor.

Davlatimiz biz yoshlar oldiga ta'lim tarbiya ishlari sifatini yanada yaxshilash ta'limni turmush bilan mustahkam bog'lash, unumli mehnat bilan qo'shib olib borish va har tomonlama bilimli va madaniyatli kishi bo'lib etishdek muhim va mas'uliyatli vazifa qo'yilmoqda. Bu vazifani muvaffaqiyatli amalga oshirishda o'zgaradigan har tomonlama savodxon bo'lishlari, tildan grammatik qonun-qoidalarni puxto bilishlarini talab etadi va lug'at boyligini kengaytirishda e'tibor berilmoqda.

Ta'limda lug'at ustida ishlash mustaqil, o'zicha alohida olib boriladigan bir ish emas.

U barcha predmetlar barcha grammatik qoida bilan bog'liq holda olib boriladi.

Nemis tili darslarida lug'at ustida ishlash o'quvchilar nutqini o'stirishga, savodxonligini kengaytirishga, nutq madaniyatini yuksaltirishga qaratilganligi sababli, lug'at ustida olib boriladigan ishlar maktablarda boshlang'ich sinifdan boshlanib va butun o'quv paytida davom ettiriladi.

O'quvchilardan lug'at ustida ishlashda ma'lum tayyorgarlik ko'rishlari, ma'lum reja asosida ish olib borishni talab etadi. Bu ishda fonetika va morfologiya (so'z tarkibi, so'z turkumlaridan ot, sifat, fe'l va son)-ni o'tish bilan bog'liq holda o'quvchilarning lug'at boyligi kengaytiradi, sinonim, antonym omonim so'zning ko'p ma'noligi ustida ish olib borish tajribasi, shuningdek, o'quvchining yozuvlari bilan bog'liq holda lug'at ustida ishlash masalarni yoritiladi.

Ilg'or o'qituvchilarning ish tajribalari rus, nemis metodist – olimlarning til o'qitish metodikasiga bag'ishlangan ko'pgina ishlardan darsda qo'llanish ushbu maqolada tavsiya etilmoqda.

Ushbu mavzu'da buyuk pedagoglar V.F.Shatalov va V.F.Kud metod va uslublardan so'zni turli lug'aviy uslubiy sxemasidan ayrim mavzularni tanladim. (Rus tilidan bu uslubni LSS –leksiko–semanticheskij–sxema – deyiladi.)

Maxsus mavzularni darsda asosan plakat, kartochkalar, magnitli doskadan foydalanish tavsiya etiladi. Sxemada rasmlar, belgilar, harflar va so'zlar qisqartirilgan holatda berilgan. Bu rasm va so'zlar ogohlantiruvchi belgi hisoblanadi.

Psixologlar shu narsani aniqladilarki, ko'rish, idrok etish aqilni rivojlantiradi, nutq boyligini o'stiradi, fikrlash qobiliyatini o'tkirlashda juda qo'l keladi.

Har bir sinfda o'quvchi yoshiga qarab mavzular tanlanadi. Unumli foydalanilgan mavzular o'quvchiga til o'rganishda quyidagi amaliy foyda berar ekan:

lug'at boyligini oshiradi.

so'zlarni to'g'ri ko'rib, to'g'ri yozishga yordam beradi.

so'zlar yordamida suhbat, matn tuzishga ko'maklashadi.

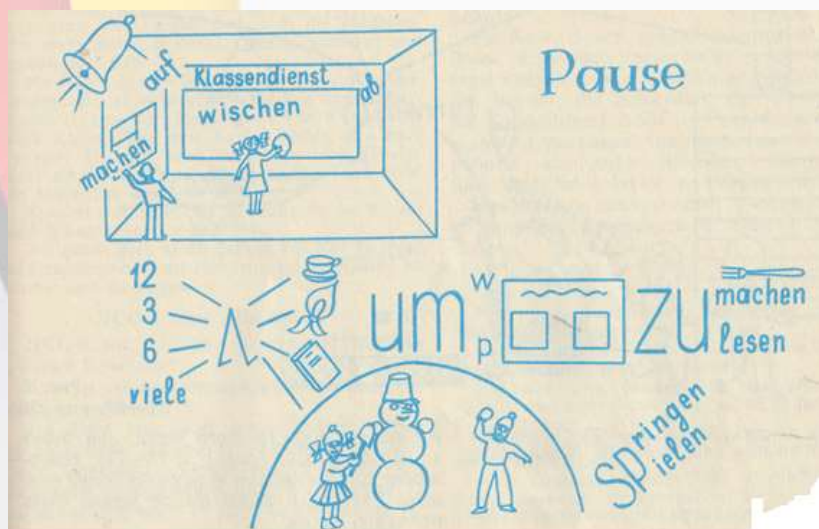
bu rasmlar va bo'limlarda ajratib berilgan sxemalar o'quvchining estetik tarbiyasiga madad beradi.

gramatik qoyda asosida gap tuzishga o'quvchi malakasini oshiradi.

Mavzular har xil: "In der Schule", "Zu Hause", "In der Klasse", "In der Turnstunde", "Die Schulbibliothek", "Unsere Wohnung", "Unsere Wohnzimmer" va hokazo.

Keling "In der Pause" sxemasida joylashtirilgan so'z, rasm, belgilarni birgalikda ko'rib chiqaylik. O'qituvchi bu mavzuni o'tishda o'quvchilarning tanaffus paytida bajarilishi mumkin bo'lgan holatni tushuntiradi. Sxema uch blok (qism)-dan iborat.

1-blok. Qo'ng'roq rasmi. Bu Es lautet und die Pause beginnt – ni ifodalaydi. O'quvchi bola va o'quvchi qiz rasmlari: "Im Klassenzimmer sind jetzt nur zwei Schuler." "Klassendienst" so'zi esa Sie haben Klassendienst-ni bildiradi – "aufmachen, abwaschen" fe'llari deraza va doska so'zlarida ishlatiladi. Sie machen die Fenster auf, waschen die Tafel ab, machen das Klassenzimmer sauber.

2-blok. 12,3,6 sonlari o'quvchilar sonini bildiriyapdi. "W" "P" harflari devorda iluvli devoriy gazeta va ko'rgazmali qurollarni aniqlayapti.

"Um zu" esa infinitiv grupasida gap tuzilishini ko'rsatmoqda.

12 Schuler gehen in die Speiseholle, um zu essen.

3 Schuler gehen ins Klassenzimmer, um Wandzeitung zu lesen.

6 Schuler gehen in die Bibliothek, um Bucher zu lesen

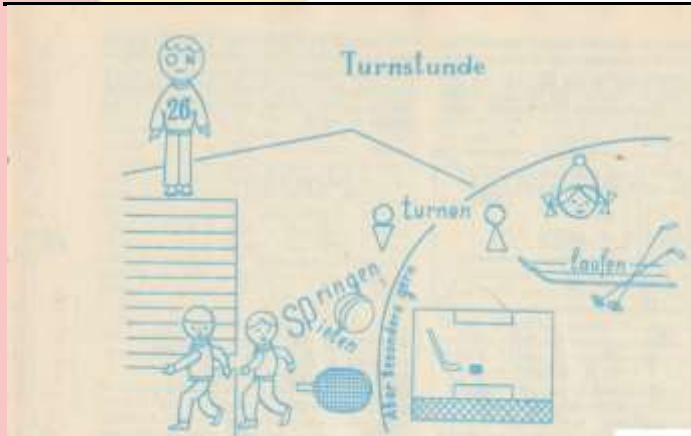
3-blok. O'quvchilarning maktab hovlisida o'ynayotganligini bildiradi.

Bu blokda asosan fe'llar gehen, spielen, springen, turnen ishlatilgan.

Viele Schuler gehen in den Schulhof, um dort zu turnen und zu Spielen. Die Jungen machen gern eine Schneeball schlacht. Die Madchen bauen einen Schneemann.

Rasmda ko'rsatilgan maqsadni qarang, o'quvchi qancha so'z o'rgandi, qancha gap tuzish usulini bildi. Albatta bunga taffakur qilishda o'ylash va gramatikani bilishda muammolar echiliyapti.

2-rasm. "In der Turnhalle" mavzo'sida lug'aviy ma'noni boyitish uslubiy sxema

Bu mavzu sport darsi bo'yicha olingan bilim va ko'nikmani aniqlashda yordam beradi.

Bu mavzu ham uch qismdan iborat

1-blok. O N 26 so'zi o'qituvchining ismi va familiyasini va yoshini bildiriyapti Olim Nazarovich.

Unser Turnlehrer heisst OLim Nazarovich. Er ist 26 Jahre alt. er ist immer lustig.

2-blok. Sport zali, o'quvchilar rasmi, turnen, spielen, laufen fe'llari berilgan.

Wir turnen alle gern: die Jungen und die Madchen. Wir marschieren in der Turnhalle, laufen und springen.

Wir spielen oft Ball und Tennis.

3-blok. Yarim shaklda ko'rsatilgan gap va maktab hovlisi unda muz maydoni va xokeyga doir asbob uskunalalar.

Aber besonders gern turnen wir im Schulhof wir haben hier auch eine Eisbahn.

Tayoq, shayba, lija, muz maydoni kabi rasmlari sport o'yiniga doir qish sport turlarini aniqlayapti.

Oft spielen die Junge in der Turnstunde Eishockey und die Madchen laufen Schi.

Manbalar ro'yxati:

ИНОСТРАННЫЕ ЯЗЫКИ В ШКОЛЕ Москва

Bachmann, S., Gerhold S., Wessling G. Aufgaben und Übungstypologie zum interkulturellen Lernen mit Beispielen aus Sichtwechsel-neu, in Zielsprache Deutsch 27(2) 1996, S. 77-91